

Torah from Around the World

*De Eeuwige zal macht aan zijn volk verlenen,
de Eeuwige zal zijn volk zegenen met vrede.*

Tehilliem 29:11

Sjabbat Sjoftiem, 7 september 2024/4 elloel 5784

Devariem/Deuteronomium 18: 9 -19: 21. Tanach 388-390

Haftara: Jesjahoe 51: 12 - 52: 12. Tanach 888-891

Vertaler: Thea Koster

Coördinatie: Harry Polak

Commentaar: **Sam Berrin Shonkoff, indertijd verbonden aan Stanford Hillel**

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Use the link to read or listen to the original text in English.

De Tora en de doodstraf

Is er ooit gerechtigheid bij het uitvoeren van de doodstraf?

Op het eerste gezicht lijkt de doodstraf een perfecte belichaming van gerechtigheid. Wat zou een eerlijker en logischer gevolg kunnen zijn voor mensen die het leven van anderen benemen?

De Tora lijkt ondubbelzinnig de doodstraf te steunen. Deuteronomium leert: "Heb geen medelijden en eis een leven voor een leven, een oog voor een oog, een tand voor een tand, een hand voor een hand, een voet voor een voet" (Deuteronomium 19:21). Bovendien worden talloze Bijbelse overtredingen bestraft door doding, moord er slechts één van.

Parashat Shoftim weerspiegelt echter een complexer perspectief. Hoewel ons Toragedeelte het gebruik van de doodstraf bevestigt, komt er een diepe ambivalentie aan de oppervlakte bij de beschrijving van executies in de Bijbel: “De getuigen moeten, samen met de rest van het volk, de dader stenigen tot de dood erop volgt, en zelf moeten zij de eerste steen werpen. Zo moet u het kwaad dat zich bij u aandient in de kiem smoren.” (Deuteronomium 17:7)

De eis dat de getuigen, door wier getuigenis de misdadiger ter dood is veroordeeld, de eerste steen moeten gooien, dwingt hen na te denken of zij bereid zijn de verantwoordelijkheid te dragen van het vernietigen van een leven. En deelname aan de gemeenschap zorgt ervoor dat alle Israëlieten deze verantwoordelijkheid delen. Bloed zal aan ieders handen kleven; niemand mag gevoelloos worden voor de doodstraf.

Deze ambivalentie komt nog sterker naar voren in de *Talmoed*. De rabbijnen schaffen in feite de doodstraf af, voornamelijk op grond van het feit dat menselijke rechtssystemen feilbaar zijn en dat het executeren van ten onrechte veroordeelde personen onaanvaardbaar is. De doodstraf moet, om zo te zeggen, in de handen van God worden gelaten. (Sanhedrin 37a-b, Ketubot 30a-b)

Rabbijnse aarzeling

Om dit te waarborgen schrijven de rabbijnen uiterst strenge wettelijke maatregelen voor bij het voltrekken van de doodstraf. Getuigen moeten bijvoorbeeld het hele misdrijf hebben gezien zoals het werd gepleegd, indirect bewijsmateriaal is onwettig en de verdachte krijgt het voordeel van de twijfel. Het is vrijwel onmogelijk om iemand voor rabbijnse rechtbanken ter dood te veroordelen. Zo leert de *Misjna*. (Makkot 7a)

Een Sanhedrin [rabbijnse rechtbank] dat eens in de zeven jaar terechtstelt is destructief. Rabbi Eliezer ben Azariah zegt: ‘Elke 70 jaar.’ Rabbi Tarfon en Rabbi Akiva zeggen: ‘Als wij in een Sanhedrin zouden zitten, zou niemand ooit worden geëxecuteerd’.

Eeuwen later verkondigt Maimonides (Sefer Hamitzvot, negatief gebod nr. 290): “Het is beter en bevredigender om duizend schuldigen vrij te spreken dan één enkele onschuldige ter dood te brengen.” Gezien de onvermijdelijke foutenmarge in elk rechtssysteem, vernietigt Maimonides in wezen de doodstraf.

In de geest van de rabbijnse beperkingen op de doodstraf heeft ruim twee derde van de landen in de wereld vandaag de dag de doodstraf afgeschaft. Maar tientallen hebben dat niet gedaan. Vorig jaar werden in 52 landen minstens 8.864 mensen ter dood veroordeeld en in 25 landen werden minstens 2.390 mensen geëxecuteerd.

Hedendaagse zorgen

De rabbijnse angst voor een verkeerde toepassing van de doodstraf wordt tegenwoordig werkelijkheid, nu regeringen elk jaar talloze mensen executeren zonder eerlijke processen. In Nigeria hebben honderden mensen die momenteel in de dodencel zitten geen eerlijk proces gehad en aan ongeveer tachtig mensen is het recht op beroep ontnomen. India is berucht om het feit dat ze willekeurig en inconsequent geweest zijn ten aanzien van de doodstrafzaken in de onderzoeks-, proces-, veroordelings- en beroepsfases.

Geen enkel rechtssysteem ter wereld overstijgt de menselijke feilbaarheid, zelfs niet het onze. De VS hebben sinds 1975 120 terdoodveroordeelden vrijgelaten op basis van onschuld, en laten het aan onze verbeelding over hoeveel onschuldige Amerikanen ten onrechte zijn geëxecuteerd.

Bovendien gaat de doodstraf vaak gepaard met discriminatie van gemarginaliseerde bevolkingsgroepen. Bijna de helft van de mensen die vorig jaar in Saoedi-Arabië werden geëxecuteerd, waren buitenlanders uit het zuidelijk halfrond, van wie velen geen advocaten hadden en hun gerechtelijke procedures niet in het Arabisch konden volgen. De doodstraf wordt soms ook gebruikt om de politieke oppositie het zwijgen op te leggen. In Tsjaad heeft een rechter de voormalige president en elf oppositieleiders ter dood veroordeeld om de “constitutionele orde, territoriale integriteit en veiligheid” te behouden.

Omdat menselijke rechtssystemen op zijn best onvolmaakt zijn, horen doodvonnissen niet thuis in onze rechtszalen. We moeten de internationale trend steunen om de doodstraf af te schaffen, te beginnen door te protesteren tegen de doodstraf in de VS, waar in 2008 het vierde hoogste aantal executies ter wereld plaatsvond. Wereldwijd moeten we protesteren tegen uitzonderlijk gruwelijke executies wanneer deze plaatsvinden, zoals die van de man die onlangs is onthoofd en gekruisigd in Saoedi-Arabië en de zeldzame maar volkomen onaanvaardbare realiteit van executies van jongeren. Er wordt vooruitgang geboekt: Togo werd het vijftiende land in de Afrikaanse Unie dat de doodstraf afschafte.

De wettelijke uitspraken van de rabbijnen schaffen in feite de doodstraf af en brengen ook de heiligheid van het menselijk leven tot uitdrukking: “Degene die een ziel vernietigt, die wordt beschouwd alsof iemand die een hele wereld vernietigde.” (Misjna Sanhedrin 4:5)

Het menselijk leven zelf is absoluut heilig. We moeten de doodstraf niet alleen ter wille van de gerechtigheid afschaffen. We moeten het afschaffen ter wille van heiligheid en nederigheid.